

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego w W. działającego na rzecz A. D.

przeciwko Politechnice w W.

o wynagrodzenie i odszkodowanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 maja 2011 r.,

na skutek zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we W.

z dnia 10 grudnia 2009 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie w punkcie I.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2009 r. Sąd Okręgowy we W. odrzucił apelację Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego w W. działającego na rzecz A. D. od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 3 września 2009 r., którym oddalono powództwo przeciwko Politechnice w W. o wynagrodzenie i odszkodowanie z tytułu dyskryminacji.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 61 § 4 k.p.c. organizacje społeczne, do których zadań statutowych należy ochrona równości oraz niedyskryminacji przez bezpodstawne bezpośrednie lub pośrednie zróżnicowanie

praw i obowiązków obywateli, mogą w sprawach o roszczenia z tego zakresu wytaczać za zgodą obywateli powództwa na ich rzecz oraz, za zgodą powoda, wstępować do postępowania w każdym jego stadium. W ocenie Sądu, zgoda ta ma charakter materialnoprawny i bez jej wyrażenia przez uprawnionego organizacja społeczna nie posiada legitymacji procesowej do wytoczenia powództwa na rzecz oznaczonej osoby. Innymi słowy, dopiero po uzyskaniu przez organizację społeczną zgody uprawnionej osoby zachodzi jej podstawienie procesowe (substytucja procesowa) do wystąpienia we własnym imieniu w charakterze powoda zamiast osoby, która jest stroną stosunku prawnego rozpoznawanego w procesie (strona w znaczeniu materialnym). Brak czynnej legitymacji procesowej implikuje konieczność wydania wyroku co do istoty sprawy, oddalającego powództwo. Zgoda, o której stanowi art. 61 § 4 k.p.c. powinna być wyrażona w sposób wyraźny przez złożenie odpowiedniego oświadczenia. Z przepisu tego wynika, że zgoda ma dotyczyć konkretnego powództwa skierowanego do sądu, którego treść musi być znana w momencie wyrażenia zgody. Do pozwu powinien zatem zostać dołączony dokument prywatny, z którego osnowy wynika, że osoba, której praw dotyczy pozew, zaakceptowała jego treść i wyraża zgodę na jego wytoczenie przez konkretną organizację społeczną. Tymczasem do pozwu z dnia 31 marca 2008 r. nie został dołączony dokument prywatny podpisany przez A. D., z którego wynikałoby, że znana mu jest treść pozwu i że wyraża on zgodę na wytoczenie przez organizację związkową powództwa przeciwko pracodawcy. Zgoda taka nie została również dołączona do protokołu rozprawy z dnia 3 września 2008 r., na której nastąpiło rozszerzenie powództwa. Wobec niespełnienia podanych wyżej wymagań, za taki dokument nie może być uznana kserokopia oświadczenia z dnia 28 marca 2008 r., bez oznaczenia adresata oświadczenia, o treści: „Ja niżej podpisany A. D. oświadczam, że na obecnym etapie sprawy do procesu nie wstępuję w charakterze powoda. Oświadczam, że jestem członkiem Ogólnopolskiego Akademickiego Związku Zawodowego i wyrażam zgodę na ochronę moich praw pracowniczych przez Ogólnopolski Akademicki Związek Zawodowy”. Sąd Rejonowy pismem z dnia 10 marca 2009 r. zwrócił się do A. D. - z powołaniem się na treść art. 56 § 1 k.p.c. - o złożenie informacji czy wstępuje do sprawy w charakterze powoda. A. D. w piśmie z dnia 3 kwietnia 2009 r. oświadczył,

że w aktualnym stanie sprawy nie wstępuje do procesu w charakterze powoda. W tej sytuacji należy przyjąć, że Ogólnopolski Akademicki Związek Zawodowy w W. nie jest uprawniony do wzięcia udziału w niniejszym postępowaniu, a w konsekwencji nie przysługuje mu legitymacja do dokonywania czynności procesowych, w tym do wniesienia apelacji od wydanego w sprawie wyroku. Apelacja wniesiona przez podmiot do tego nielegitymowany, jako niedopuszczalna, podlega odrzuceniu zgodnie z art. 373 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie Ogólnopolski Akademicki Związek Zawodowy działający na rzecz A. D. wniósł o jego uchylenie w części odrzucającej apelację i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił naruszenie: 1) art. 378 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. 2), art. 8 w związku z art. 462 k.p.c.; 3) art. 373 zdanie drugie i trzecie k.p.c., przez przedwczesne odrzucenie apelacji bez uprzedniego wezwania do usunięcia braków formalnych; 4) art. 61 § 4 k.p.c., przez przyjęcie, że „zgoda obywateli”, o której mowa w tym przepisie ma charakter materialnoprawny, podczas gdy ma ona charakter procesowy; 5) art. 357 § 1 k.p.c., przez niesporządzenie uzasadnienia do rozstrzygnięcia odrzucenia apelacji w części dotyczącej żądania wynagrodzenia za pracę; 6) art. 386 § 3 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 26 maja 2010 r. Sąd Najwyższy przekazał powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, które wyłoniło się przy rozpoznawaniu zażalenia, a sprowadzające się do kwestii czy w świetle art. 462 k.p.c. związek zawodowy może wytoczyć powództwo na rzecz pracownika lub wstąpić do postępowania w każdym stadium w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych bez zgody tego pracownika.

W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 9 grudnia 2010 r., II PZP 6/10 (Biul. SN 2010 nr 12, str. 28) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że w sprawach z zakresu prawa pracy związek zawodowy nie może wytoczyć powództwa na rzecz pracownika ani wstąpić do postępowania bez jego zgody (art. 462 w związku z art. 61 k.p.c.). Członkostwo w związku zawodowym lub podjęcie się przez ten związek obrony praw i interesów pracownika na jego wniosek (art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz.

854 ze zm.) oznacza zgodę pracownika, chyba że sprzeciwi się on czynnościom procesowym związku zawodowego. W uzasadnieniu uchwały Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że art. 7 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych, zgodnie z którym w sprawach indywidualnych stosunków pracy związki zawodowe reprezentują prawa i interesy swoich członków; na wniosek pracownika niezrzeszonego związek zawodowy może podjąć się obrony jego praw i interesów wobec pracodawcy, należy rozumieć w ten sposób, że członek związku zawodowego wyraża w sposób ogólny (generalny) zgodę na podejmowanie przez ten związek działań na jego rzecz na podstawie art. 462 k.p.c. Ta zgoda może być obalona przez oświadczenie pracownika wyrażające sprzeciw przeciwko czynnościom procesowym związku zawodowego w indywidualnie oznaczonej sprawie. Sprzeciw nie wymaga uzasadnienia i może być złożony w każdym stadium postępowania.

Skoro więc A. D. był członkiem organizacji związkowej, która wytoczyła powództwo na jego rzecz (co wynika z przytoczonego przez Sąd drugiej instancji jego oświadczenia z dnia 28 marca 2008 r.) i nie wyraził sprzeciwu przeciwko czynnościom procesowym związku zawodowego w dotychczasowym stadium postępowania, to związek ten był uprawniony do dokonania czynności procesowej w postaci wniesienia apelacji od wyroku Sądu pierwszej instancji.

Z tych względów zażalenie podlega uwzględnieniu na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z odpowiednio stosowanym art. 398¹⁶ k.p.c.